ECLI:LV:AT:2018:1127.SKA088818.7.L

Lieta Nr. 670019217
SKA-888/2018
Administratīvo lietu departaments

**Latvijas Republikas Augstākā tiesa**
**LĒMUMS**
Rīgā 2018.gada 27.novembrī

Augstākā tiesa kopsēdē šādā sastāvā:
tiesnese Anita Kovaļevska,
tiesnese Dzintra Amerika,
tiesnesis Andris Guļāns,
tiesnese Vēsma Kakste,
tiesnese Veronika Krūmiņa,
tiesnese Ieva Višķere,
tiesnese Rudīte Vīduša

rakstveida procesā izskatīja /pers. A/ blakus sūdzību par Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2017.gada 28.novembra lēmumu, ar kuru atteikts pieņemt pieteikumu.

**Aprakstošā daļa**

[1] Pieteicējs /pers. A/ 2017.gadā uzsāka saraksti ar Ventspils pilsētas pašvaldības izpilddirektoru par pašvaldības interneta portāla *www.ventspils.lv* darbību.

Pieteicējs savā 2017.gada 11.augusta iesniegumā norādīja, ka portālā Ventspils domes deputāts /pers. B/ ir izplatījis nepatiesu informāciju par pieteicēju, kas ceļ pieteicējam neslavu, aizskar viņa godu un cieņu. Šajā iesniegumā pieteicējs lūdza nodrošināt viņam iespēju paust portālā viedokli par deputāta /pers. B/ izteikumiem. Atbildot uz šo iesniegumu, pašvaldības izpilddirektora 1.vietniece norādīja, ka portālā tiek publicētas iknedēļas preses konferences, kurās informāciju par aktualitātēm un atbildes uz žurnālistu jautājumiem sniedz tikai noteiktas pašvaldības amatpersonas – Ventspils pilsētas domes priekšsēdētājs, Finanšu komitejas priekšsēdētājs, Pilsētas attīstības jautājumu komitejas priekšsēdētājs, Ekonomikas un budžeta jautājumu komisijas priekšsēdētājs, Pilsētas attīstības komisijas priekšsēdētājs, Uzņēmējdarbības veicināšanas komisijas priekšsēdētājs, Apbalvošanas komisijas priekšsēdētājs, Mārketinga padomes priekšsēdētājs.

2017.gada 1.septembra iesniegumā pieteicējs secināja, ka viņš kā deputāts nav starp atbildes vēstulē uzskaitītajām amatpersonām, kurām ir tiesības portālā sniegt informāciju un atbildēt uz jautājumiem. Līdz ar to pieteicējs lūdza izsniegt dokumentu, kurā ir noteikts, kurām amatpersonām ir tiesības sniegt informāciju un atbildes uz jautājumiem iknedēļas preses konferencē. Pašvaldības izpilddirektors atbildē uz šo iesniegumu norādīja, ka sabiedrībai aktuāla informācija tiek izplatīta, pamatojoties uz Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta piekto un septīto daļu, kā arī atklātības principu.

2017.gada 21.septembra iesniegumā pieteicējs uzsvēra, ka sarakste uzsākta sakarā ar deputāta /pers. B/ izteikumiem portālā par pieteicēju un ka pieteicējam nav izsniegts dokuments, kurā ir noteikts, kurām amatpersonām ir tiesības sniegt informāciju un atbildes uz jautājumiem iknedēļas preses konferencē. Pašvaldības izpilddirektors, atbildot uz šo iesniegumu, norādīja, ka iesniegums ir analoģisks iepriekšējiem iesniegumiem, uz kuriem atbildes jau ir sniegtas.

Sarakste par portāla *www.ventspils.lv* darbību turpinājās līdz 2017.gada novembrim. Pieteicējam papildus tika norādīts, ka pašvaldības darbību pamatojošie dokumenti ir publicēti interneta vietnēs *www.likumi.lv* un *www.ventspils.lv*.

[2] Pieteicējs 2017.gada 20.novembrī vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu. Tajā lūgts atzīt par prettiesisku Ventspils pilsētas domes faktisko rīcību, neizsniedzot pieteicējam viņa pieprasīto informāciju, uzlikt pienākumu Ventspils pilsētas domei izsniegt pieteicējam pieprasīto informāciju un izvērtēt informācijas ievietošanas ierobežojumu tiesiskumu Ventspils pilsētas pašvaldības oficiālajā portālā *ventspils.lv*. Tāpat lūgts atlīdzināt personisko kaitējumu 1 *euro*.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2017.gada 28.novembra lēmumu atteikts pieņemt pieteikumu, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 1.punktu. Lēmums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[3.1] No pieteikuma secināmi šādi pieteicēja prasījumi:

1) atzīt par prettiesisku Ventspils pilsētas domes faktisko rīcību, neizsniedzot pieteicējam viņa pieprasīto informāciju;

2) uzlikt pienākumu Ventspils pilsētas domei izsniegt pieteicējam pieprasīto informāciju;

3) atlīdzināt pieteicējam personisko kaitējumu 1 *euro*.

[3.2] Pieteicējs vairākkārt vērsies Ventspils pilsētas pašvaldībā ar iesniegumiem, lai viņam kā Ventspils pilsētas domes deputātam tiktu izsniegta viņa pieprasītā informācija. Pieteicējs atsaucas uz Republikas pilsētas domes un novada domes deputāta statusa likuma 13.panta pirmās daļas 2.punktu un Informācijas atklātības likuma 15.panta pirmo daļu.

[3.3] Būtiski ir nošķirt, vai pieteicējs pieteikumu ir iesniedzis kā privātpersona, vēloties saņemt informāciju un tikt informētam par valsts pārvaldes institūcijas darbību, lai pārliecinātos, ka tā efektīvi, godīgi un taisnīgi saskaņā ar likumiem pilda sabiedrības uzticētās funkcijas, vai pieteicēja mērķis ir bijis risināt jautājumus, kas skar iestādes un viņa kā amatpersonas tiesiskās attiecības un no tām izrietošos pienākumus. Tikai pirmajā gadījumā informācijas

atteikums ir uzskatāms par pārsūdzamu tiesā atbilstoši Informācijas atklātības likuma 15.panta pirmajai daļai.

[3.4] Pieteicējs iestādē vērsās kā pašvaldības domes deputāts un pieprasīja sniegt informāciju, kas viņam kā pašvaldības domes deputātam nepieciešama amata pienākumu pildīšanai saskaņā ar Republikas pilsētas domes un novada domes deputāta statusa likuma 13.panta pirmo daļu. Tātad pieteicējs informāciju nav pieprasījis Informācijas atklātības likuma izpratnē kā privātpersona, bet gan kā amatpersona savu amata pienākumu pildīšanai. Līdz ar to pieteicējam adresētais atteikums sniegt informāciju nav uzskatāms par administratīvo aktu, bet gan iekšēju lēmumu, kura tiesiskums nav pārbaudāms administratīvā procesa kārtībā.

[3.5] Līdzīgus secinājumus 2008.gada 26.septembra lēmumā lietā Nr. SKA-525/2008 izdarījis arī Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments, atzīstot, ka valsts dienestā esoša persona jautājumos, kas attiecas uz valsts dienesta pildīšanu, uzstājas nevis kā privātpersona, bet kā valsts dienesta sastāvdaļa. Konstatējot, ka pieteicējs informācijas pieprasījumu iesniedza kā valsts amatpersona, īstenojot savas amata funkcijas, jāsecina, ka lieta nav izskatāma administratīvā procesa kārtībā, jo atbilstoši Administratīvā procesa likuma 2.panta 1. un 2.punktam administratīvais process aptver tikai attiecības starp valsts pārvaldi un privātpersonu, nevis attiecības valsts pārvaldes iekšienē.

[3.6] Tā kā prasījums atlīdzināt personisko kaitējumu nav patstāvīgs prasījums un pieteicēja pieteikumā norādītā iestādes rīcība nav pārbaudāma tiesā administratīvā procesa kārtībā, tad pieteicēja prasījums atlīdzināt personisko kaitējumu arī nav pieļaujams.

[4] Pieteicējs iesniedzis blakus sūdzību par tiesneša lēmumu, norādot turpmāk minētos iebildumus.

[4.1] Pašvaldības domes deputāta tiesības nevar būt mazāk aizsargātas nekā jebkuras citas privātpersonas tiesības.

[4.2] Pieteicējs ir iepazinies arī ar Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2016.gada 27.maija lēmumu lietā Nr. SKA-1075/2016 un blakus lēmumu šajā lietā. Pieteicējs saprot, ka saskaņā ar pastāvošo tiesu praksi konkrētais pieteikums nav izskatāms tiesā administratīvā procesa kārtībā, tomēr pieteicējs lūdz tiesu pārskatīt līdzšinējo tiesu praksi.

No iepriekš minētā blakus lēmuma izriet, ka Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas kompetencē ir jautājuma risināšana par pašvaldības iestādes vai amatpersonas atteikumu sniegt informāciju pašvaldības domes deputātam. Diemžēl praksē ministrijai nav nekādas ietekmes un, brīžiem šķiet, arī vēlēšanās īstenot tai ar tiesību aktiem uzliktos pienākumus. Arī pieteicējs ir vairākkārt vērsies ministrijā, taču tas nav devis nekādus rezultātus. Līdz ar to Latvijā nepastāv efektīvs tiesību aizsardzības mehānisms šādos gadījumos.

[4.3] Pieteicējam faktiski tiek liegts izlietot Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 101.pantā nostiprinātās tiesības piedalīties pašvaldību darbībā. Pieteicējam kā pašvaldības domes deputātam ir, piemēram, pienākums piedalīties domes sēdēs un domes komiteju sēdēs. Lai šajās sēdēs varētu pieņemt izsvērtu un rūpīgi apdomātu lēmumu, deputāta rīcībā ir jābūt pilnvērtīgai informācijai. Ja nepieciešamā informācija netiek izsniegta, tad pašvaldības domes deputāts faktiski nevar pildīt savus pienākumus.

Īpaši nozīmīgi tas ir Ventspils pašvaldībā, jo Ventspils pilsētas dome ir izveidojusi tikai 4 komitejas un 26 komisijas. Trīs deputāti, ieskaitot pieteicēju, nav iekļauti nevienā komisijā. Savukārt komitejās tikai apstiprina komisiju sagatavotos lēmumu projektus, līdz ar to komitejās jautājumi netiek skatīti pēc būtības. Lai pieteicējs varētu komitejas sēdē pilnvērtīgi izskatīt sagatavotos lēmumu projektus, pieteicējam ir nepieciešama informācija no pašvaldības iestādēm un amatpersonām.

Pieteicēja ieskatā, tiesa šādā situācijā, pamatojoties uz juridiskās obstrukcijas aizliegumu, ir tiesīga rast efektīvu un tiesisku risinājumu.

[4.4] Ventspils pilsētas dome, atsakoties pieteicējam izsniegt informāciju, rīkojas pretēji tiesiskas valsts principam. Kā ir norādījis E. Levits, modernā konstitucionālā demokrātijā pastāv zināma spriedze starp demokrātijas principu un tiesiskuma principu, bet konstitucionālā demokrātija nodrošina līdzsvaru. Lai šis līdzsvars darbotos praksē, izšķirīgais ir tas, ka pastāv mehānisms, kas kontrolē, vai vairākuma pieņemtie lēmumi patiešām atbilst tiesībām un demokrātijas saturiskajiem pamatprincipiem. Līdzsvara un atsvara sistēma, no vienas puses, atbilstoši demokrātijas principam nodrošina vairākuma varu, bet, no otras puses, tā šo varu ierobežo, lai atbilstoši tiesiskas valsts principam nodrošinātu tiesiskumu un mazākuma tiesību ievērošanu.

## Motīvu daļa

### I

[5] Administratīvās rajona tiesas tiesnesis atteicās pieņemt pieteikumu par Ventspils pilsētas domes rīcības, neizsniedzot pieteicējam viņa pieprasīto informāciju, atzīšanu par prettiesisku, pienākuma uzlikšanu Ventspils pilsētas domei izsniegt pieteicējam pieprasīto informāciju un personiskā kaitējuma atlīdzināšanu. Lēmums ir pamatots ar to, ka šie prasījumi nav izskatāmi administratīvā procesa kārtībā, jo pieteicējs informāciju nav pieprasījis Informācijas atklātības likuma izpratnē kā privātpersona, bet gan kā amatpersona – pašvaldības domes deputāts – savu amata pienākumu pildīšanai. Tiesnesis atsaucās arī uz Augstākās tiesas 2008.gada 26.septembra lēmumu lietā Nr. SKA-525/2008, kurā atzīts, ka administratīvo tiesu kontrolei nav pakļauts jautājums par informācijas nesniegšanu, ja informāciju iestādei pieprasījusi valsts amatpersona savu dienesta funkciju ietvaros.

[6] Augstākā tiesa 2013.gada 12.aprīļa lēmumā lietā Nr. SKA-508/2013 un 2016.gada 27.maija lēmumā lietā Nr. SKA-1075/2016 arī atzina, ka lietas par pašvaldības domes deputāta informācijas pieprasījumiem nav skatāmas administratīvā procesa kārtībā, jo tās skar attiecības valsts pārvaldes iekšienē.

[7] Taču Satversmes tiesa 2018.gada 29.jūnija spriedumā lietā Nr. 2017-32-05 atzina, ka atbilstoši demokrātiskas tiesiskas valsts principam un Administratīvā procesa likuma 2.pantam strīds par pašvaldības deputāta subjektīvo publisko tiesību izmantošanu vai to satura un apjoma noskaidrošanu ir pakļauts administratīvās tiesas kontrolei (*25.2.punkts*).

Satversmes tiesa šajā spriedumā norādīja, ka gadījumā, kad pašvaldība vai tās orgāni savā darbībā pārkāpj deputāta subjektīvās publiskās tiesības, tiesiskas valsts princips un Satversmes 101.pants pieprasa aizskarto deputāta tiesību aizsardzības mehānismu (*24.punkts*). Parasti vienas publiskās personas organizatoriski strīdi ir risināmi hierarhiskā kārtībā augstākā iestādē. Taču atbilstoši kontinentālās Eiropas tiesību loka tiesību sistēmai, kurā iekļaujas arī Latvija, publisko tiesību subjekti var vērsties tiesā kā pieteicēji izņēmuma gadījumos, kad tiek aizskartas to tiesības vai tiesiskās intereses. Pašvaldības dome tiek tieši leģitimēta vēlēšanās, bet pašvaldības deputātiem ir brīvais pārstāvības mandāts, tādēļ pašvaldības domes un deputātu savstarpējie strīdi nav risināmi hierarhiski augstākā iestādē. No deputāta brīvā pārstāvības mandāta principa izriet tas, ka deputāts neatrodas dienesta attiecībās ar pašvaldību un nav īpaši pakļauts pašvaldībai. Deputāts, pildot amata pienākumus, savas tiesības neīsteno arī kā privātpersona, jo deputāta statuss un tam piederīgais tiesību un pienākumu kopums ir publiski tiesisks, tādēļ pašvaldības domes un tās institūciju pieņemtie individuālie lēmumi, kas skar deputāta subjektīvo publisko tiesību īstenošanu, nav nedz administratīvie akti, nedz faktiskā rīcība. Tomēr pašvaldības deputāta strīds ar pašvaldības domi vai tās orgānu ir publiski tiesisks strīds par konkrēta deputāta subjektīvo publisko tiesību izmantošanu un izriet no pašvaldības domes vai tās orgāna rīcības izpildu varas sfērā. Lai arī pašvaldības deputāts pilda publiski tiesisku amatu, deputāta subjektīvo tiesību aizsardzības labad viņa tiesiskais statuss

administratīvajā procesā tiesā ir pielīdzināms privātpersonas statusam (*turpat, 25.2.punkts*).

[8] Republikas pilsētas domes un novada domes deputāta statusa likuma 13.panta pirmās daļas 2.punkts noteic, ka pašvaldības iestāžu un kapitālsabiedrību vadītājiem un citām amatpersonām deputāta vēlēšanu apgabala teritorijā ir pienākums izsniegt deputātam viņa pilnvaru realizēšanai nepieciešamo dokumentu norakstus. Līdz ar to pašvaldības domes deputātam ir subjektīvas tiesības saņemt informāciju no pašvaldības iestāžu un kapitālsabiedrību vadītājiem un citām amatpersonām (sk. arī *Satversmes tiesas 2018.gada 29.jūnija sprieduma lietā Nr. 2017-32-05 20.punktu*). Ja pašvaldības domes deputātam tiek atteikts sniegt informāciju vai tā vienkārši netiek sniegta, tad pastāv strīds par pašvaldības deputāta subjektīvo publisko tiesību izmantošanu.

Ņemot vērā minēto, Augstākā tiesa atkāpjas no 2013.gada 12.aprīļa lēmumā lietā Nr. SKA-508/2013 un 2016.gada 27.maija lēmumā lietā Nr. SKA-1075/2016 izteiktā viedokļa, ka lietas par pašvaldības domes deputāta informācijas pieprasījumiem nav skatāmas administratīvā procesa kārtībā, un atzīst, ka atbilstoši demokrātiskas tiesiskas valsts principam un Administratīvā procesa likuma 2.pantam šāds strīds ir pakļauts administratīvās tiesas kontrolei. Līdz ar to pārsūdzētais Administratīvās rajona tiesas tiesneša lēmums ir atceļams un jautājumu par pieteikuma virzību nododams jaunai izskatīšanai Administratīvajā rajona tiesā.

**II**

[9] Pieteicējs pieteikumā ir izteicis arī prasījumu izvērtēt informācijas ievietošanas ierobežojumu tiesiskumu Ventspils pilsētas pašvaldības oficiālajā portālā *ventspils.lv*. Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2017.gada 28.novembra lēmumu jautājums par šā prasījuma virzību nav izlemts. Līdz ar to Administratīvās rajona tiesas tiesnesim, atkārtoti lemjot par pieteikuma virzību, ir jālemj arī par šā prasījuma virzību. Lemjot par šā prasījuma virzību, būtu jāņem vērā turpmāk minētais.

[10] Izskatāmajā gadījumā pieteikuma pamatā ir pieteicēja strīds ar pašvaldību par to, vai tiesību normām atbilst tas, ka pieteicējam kā Ventspils pilsētas domes deputātam nav nodrošinātas tiesības paust savu viedokli par dažādiem jautājumiem Ventspils pilsētas pašvaldības oficiālajā portālā *ventspils.lv*, kamēr citam deputātam – Ventspils pilsētas domes priekšsēdētājam /pers. B/ – šādas tiesības tiek nodrošinātas.

Kā jau tika norādīts, atbilstoši demokrātiskas tiesiskas valsts principam un Administratīvā procesa likuma 2.pantam administratīvās tiesas kontrolei ir pakļauts strīds par pašvaldības deputāta subjektīvo publisko tiesību izmantošanu vai to satura un apjoma noskaidrošanu. Tātad gadījumos, kad persona apgalvo, ka ir aizskartas viņas kā pašvaldības domes deputāta tiesības, vispirms ir jāpārbauda, vai tiesību normas tiešām paredz pašvaldības domes deputātam konkrētas subjektīvas tiesības.

[11] Pašvaldību darbību un pašvaldības domes deputāta tiesības regulē dažādi normatīvie akti, piemēram, likums „Par pašvaldībām", Republikas pilsētas domes un novada domes deputāta statusa likums, katras pašvaldības nolikums.

Likums „Par pašvaldībām" paredz, ka pašvaldības mājaslapā internetā ir jāpublicē pašvaldības nolikums (24.pants), domes lēmumi (26.pants), paziņojums par domes kārtējās sēdes norises laiku, vietu un darba kārtību (27.pants), domes sēdes audioieraksts (37.pants), pašvaldības saistošo noteikumu projekts (43.$^{1}$pants), pašvaldības saistošie noteikumi (45.pants), pašvaldības saistošie noteikumi par pašvaldības budžeta apstiprināšanu un budžeta grozījumiem (46.pants), informatīvs ziņojums (kopsavilkums) par publiskās apspriešanas rezultātiem un domes pieņemto lēmumu, kurā izmantoti publiskās apspriešanas rezultāti (61.$^{2}$pants). Tātad šis likums paredz tikai iepriekš minētajos dokumentos vai audioierakstos ietverto viedokļu publicēšanu, nevis konkrēta pašvaldības domes deputāta viedokļa atsevišķu publicēšanu.

Arī Republikas pilsētas domes un novada domes deputāta statusa likums šādas tiesības negarantē.

Savukārt Ventspils pilsētas domes 2007.gada 23.aprīļa saistošajos noteikumos Nr. 3 „Ventspils pilsētas pašvaldības nolikums" paredzēts, ka pašvaldības portālā publicējamas ziņas par domes komisiju sēžu norises vietu un laiku (4.19.4.apakšpunkts), domes sēdes darba kārtība (6.14.apakšpunkts), domes lēmuma projekti (6.15.apakšpunkts), publiskajai apspriešanai nododamo lēmumu projekti (10.5.apakšpunkts), informatīvs ziņojums (kopsavilkums) par publiskās apspriešanas rezultātiem un pieņemtais domes lēmums, kurā izmantoti publiskās apspriešanas rezultāti (10.8.apakšpunkts). Tātad arī šis normatīvais akts negarantē pašvaldības deputātam tiesības pieprasīt viņa viedokļa atsevišķu publicēšanu pašvaldības portālā.

Ministru kabineta 2018.gada 25.septembra noteikumi Nr. 611 „Kārtība, kādā iestādes ievieto informāciju internetā" nosaka kārtību, kādā tiešās pārvaldes iestādes un pašvaldības ievieto internetā informāciju, taču šie noteikumi nenosaka pienākumu oficiālajā tīmekļvietnē publicēt amatpersonu viedokļus.

[12] Taču izskatāmajā gadījumā pieteicējs nevis vienkārši uzskata, ka viņam no tiesību normām izriet tiesības prasīt publicēt viņa viedokli pašvaldības portālā situācijā, kad pašvaldības portālā netiek publicēts neviena deputāta viedoklis (izņemot gadījumus, kad tas ir ietverts dokumentos, kuri saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir jāpublicē), bet gan vēlas, lai viņam tiktu nodrošinātas vienlīdzīgas iespējas viedokļa publicēšanā, salīdzinot ar citiem pašvaldības domes deputātiem.

Situācijā, kad tiesību normas tieši nenosaka pienākumu, bet arī neaizliedz publicēt pašvaldības portālā pašvaldības domes deputātu viedokļus, ir jāņem vērā turpmāk norādītie apsvērumi.

Ja pašvaldības oficiālajā portālā tiek publicēta ne tikai neitrāla informācija par pašvaldības darbību, bet arī pašvaldības domes deputātu, tostarp domes priekšsēdētāja, viedokļi par kādiem jautājumiem, tad šādā aspektā pašvaldības oficiālā portāla darbība ir pielīdzināma pašvaldības izdota plašsaziņas līdzekļa darbībai. Augstākā tiesa jau ir norādījusi, ka viens no principiem, kas ir jāievēro pašvaldības izdotam plašsaziņas līdzeklim, ir tāds, ka to nedrīkst izmantot, lai vienpusīgi izceltu atsevišķas intereses, kādu grupu vai kādu politisku spēku. Šādam plašsaziņas līdzeklim pienācīgi ir jāatspoguļo viedokļu daudzveidība, tostarp arī politiskās opozīcijas viedoklis (*Augstākās tiesas 2017.gada 13.februāra lēmuma lietā Nr. SKA-613/2017 10.punkts*). Tas ir jāievēro arī pašvaldības oficiālā portāla darbībā, ja šajā portālā tiek publicēti pašvaldības deputātu viedokļi.

Pienākums pašvaldības portālā atspoguļot viedokļu daudzveidību, ja tajā tiek publicēti pašvaldības deputātu viedokļi, izriet no demokrātijas virsprincipa un ar to saistītā pašvaldības principa.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka demokrātiskas tiesiskas valsts pamatnorma un Satversmes 101.pants ietver pašvaldības principu, kas savukārt aptver minimālo prasību kopumu attiecībā uz vietējās pašvaldības organizāciju demokrātiskā tiesiskā valstī. Minimālo prasību kopums jeb pašvaldības princips ietver: 1) vietējās pašpārvaldes esību; 2) tās tiešu demokrātisku leģitimāciju (*Satversmes tiesas 2018.gada 29.jūnija sprieduma lietā Nr. 2017-32-05 11.punkts*). Pašvaldības tieša demokrātiska leģitimācija nozīmē, ka pašvaldības augstākais orgāns – dome – ir demokrātiski tieši leģitimēta, proti, pašvaldības iedzīvotāju ievēlēta. Tas ir tieši paredzēts arī Satversmes 101.panta otrās daļas 1.teikumā: „Pašvaldības ievēlē pilntiesīgi

Latvijas pilsoņi un Eiropas Savienības pilsoņi, kas pastāvīgi uzturas Latvijā." Domes izveidošana vēlēšanu ceļā atbilst pārstāvnieciskās (reprezentatīvās) demokrātijas modelim.

Ievērojot minēto, pašvaldības domes deputāts ir konkrētās pašvaldības teritorijas iedzīvotāju priekšstāvis. Pašvaldības domes deputāts pārstāv attiecīgās teritorijas iedzīvotājus kā kopumu, nevis atsevišķu iedzīvotāju individuālās intereses. Viņam ir brīvās pārstāvības mandāts, kas nozīmē, ka deputāts nav padots nedz savai partijai, nedz citām organizācijām, bet tikai savai paša apziņai par pašvaldības iedzīvotāju interesēm. Brīvā pārstāvības mandāta princips rada priekšnoteikumus tam, lai deputāts pēc labākās sirdsapziņas pieņemtu lēmumus pašvaldības iedzīvotāju interesēs, vienojoties ar citiem deputātiem par lēmumu saturu, un tādējādi arī dome pildītu savas funkcijas pašvaldības mērķu sasniegšanas labad. Atbilstoši brīvā pārstāvības mandāta principam deputāts neatrodas dienesta attiecībās ar pašvaldību un nav īpaši pakļauts pašvaldībai (*Satversmes tiesas 2018.gada 29.jūnija sprieduma lietā Nr. 2017-32-05 19.punkts*).

Dome kā pārstāvnieciskās demokrātijas ceļā izveidota institūcija pēc savas dabas nevar būt monolīta un homogēna, tajā ir jābūt pārstāvētām dažādām interesēm un idejām. Tas atspoguļo vienu no demokrātijas principiem – politisko plurālismu. Līdz ar to ir dabiski, ka pašvaldības domē veidojas vairākums un mazākums. Lai arī atbilstoši pārstāvnieciskās demokrātijas modelim lēmumu pieņem vairākums, arī mazākuma viedokli pārstāvošajiem deputātiem ir jābūt pienācīgai iespējai piedalīties pašvaldības domes darbībā un īstenot savu brīvās pārstāvības mandātu, jo katrs deputāts ir pašvaldības iedzīvotāju priekšstāvis neatkarīgi no tā, vai viņš pieder vairākumam vai mazākumam. Tas nozīmē, ka demokrātiskā un tiesiskā valstī visiem pašvaldības domes deputātiem ir jānodrošina vienlīdzīgas tiesības viņu mandāta īstenošanā, proti, ir jānodrošina vienlīdzība visos deputāta darbības aspektos – gan attiecībā uz deputātu procesuālajām tiesībām, gan attiecībā uz materiālo nodrošinājumu, vienlaikus ņemot vērā arī proporcionālas pārstāvniecības principu (sal.: *Satversmes tiesas 2018.gada 29.jūnija sprieduma lietā Nr. 2017-32-05 20.-21.punkts; European Commission for Democracy through Law: Report on the role of the opposition in a democratic Parliament, CDL-AD(2010)025-e, paras 110-113*).

Vienlīdzīgas tiesības deputāta mandāta īstenošanā ietver arī vienlīdzīgas tiesības informēt sabiedrību par savu darbību un viedokļiem un vienlīdzīgu pieeju publiski finansētiem komunikācijas līdzekļiem (sal.: *Parliamentary Assembly of the Council of Europe, Resolution 1601 (2008), "Guidelines on the rights and responsibilities of the opposition in a democratic parliament," para. 3*, *http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=17626&lang=en; European Conference of Presidents of Parliament, "Majority and opposition – striking a balance in democracy: Information document prepared by the secretariat on the instruction of the President of the Council of Europe Parliamentary Assembly", p. 5, http://website-pace.net/documents/10643/1166760/Theme_3.pdf/df02875d-f8b1-4002-a2ad-f8a12a119255*). Tā ir būtiska garantija patiesam politiskam plurālismam un efektīvai mazākuma funkciju pildīšanai.

Ņemot vērā minēto, no demokrātijas virsprincipa un ar to saistītā pašvaldības principa izriet pašvaldības deputāta subjektīvas tiesības uz vienlīdzīgu pieeju publiski finansētiem komunikācijas līdzekļiem.

**Rezolutīvā daļa**

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 129.[1]panta pirmās daļas 1.punktu, 323.panta pirmās daļas 2.punktu un 324.panta pirmo daļu, Augstākā tiesa

**nolēma**

Atcelt Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2017.gada 28.novembra lēmumu un nodot jautājumu par pieteikuma virzību jaunai izskatīšanai Administratīvajā rajona tiesā.

Atmaksāt /pers. A/ drošības naudu 15 *euro*.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnese A. Kovaļevska

Tiesnese Dz. Amerika

Tiesnesis A. Guļāns

Tiesnese V. Kakste

Tiesnese V. Krūmiņa

Tiesnese I. Višķere

Tiesnese R. Vīduša